

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl „Kovos su skurdu“**(tiriamoji nuomonė)**

(2016/C 133/03)

Pranešėjas: Seamus BOLAND**Bendrapranešėję: Marjolijn BULK**

Socialinių reikalų ir užimtumo ministerija, vadovaudamasi Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 304 straipsniu, 2015 m. gruodžio 16 d. ES Tarybai pirmininkaujančių Nyderlandų vardu raštu paprašė Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto parengti tiriamąją nuomonę dėl

Kovos su skurdu

(tiriamoji nuomonė).

Užimtumo, socialinių reikalų ir pilietybės skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto parengiamąjį darbą šiuo klausimu, 2016 m. sausio 28 d. priėmė savo nuomonę.

514-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2016 m. vasario 17–18 d. (vasario 18 d. posėdis), Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 197 nariams balsavus už, 4 – prieš ir 4 susilaikius.

1. Išvados ir rekomendacijos

EESRK

1.1. pritaria Tarybai pirmininkaujančių Nyderlandų ketinimui spręsti skurdo ir socialinės atskirties problemą taikant integruotus požiūrius ir bendradarbiaujant su atitinkamais viešojo ir privačiojo sektorių suinteresuotaisiais subjektais. Tačiau EESRK taip pat mano, kad valstybės nares reikėtų remti pagal bendrąją Europos pagrindų programą, skatinančią tokius požiūrius ir padedančią keistis kovos su skurdu ir didėjančia nelygybe geriausios patirties pavyzdžiais ir juos platinti, nes tai ne tik viena didžiausių problemų, parodančių socialinio teisingumo stoką, bet ir kenkiančių ekonominės veiklos rezultatams ir augimui bei socialinei sanglaudai;

1.2. pritaria ES Tarybai pirmininkaujančių Nyderlandų pastangoms skatinti daugiapakopės geriausios patirties kovojant su skurdu tarpusavio vertinimus, tačiau pabrėžia, kad tokią geriausią savivaldybių ir kitų subjektų patirtį reikėtų remti patikimomis nacionalinėmis strategijomis;

1.3. ragina ES Tarybą pakartoti įsipareigojimą, priimtą pagal strategiją „Europa 2020“, t. y. iki 2020 m. bent 20 mln. sumažinti asmenų, gyvenančių žemiau skurdo ribos, skaičių;

1.4. rekomenduoja Tarybai tokiu atveju atsižvelgti į darnaus vystymosi tikslus, nustatytus Darnaus vystymosi darbotvarkėje iki 2030 m., ir užtikrinti, kad ši darbotvarkė būtų susieta su strategija „Europa 2020“;

1.5. yra įsitikinęs, kad valdymo struktūros Tarybos lygmeniu turėtų būti labiau subalansuotos, ir ragina *Ecofin* ir EPSCO tarybas glaudžiau bendradarbiauti;

1.6. mano, kad Europos semestro laikotarpiu užimtumo ir socialiniai tikslai turėtų būti laikomi lygiaverčiais makroekonominiais klausimams;

1.7. rekomenduoja vykdant Europos semestrą visapusiškai atsižvelgti į strategijos „Europa 2020“ skurdo mažinimo tikslą ir siekti, kad šis klausimas būtų sistemingai sprendžiamas per visą procesą – pradedant metine augimo apžvalga (MAA), po to įgyvendinant nacionalines reformų programas ir baigiant konkrečiomis šalims skirtomis rekomendacijomis nustatant 1) konkrečias skurdo mažinimo priemones, 2) skurdo padėties ir politikos veiksmingumo palyginamuosius rodiklius ir 3) visų reformų darbotvarkių, pasiūlytų NRP ir konkrečiai šaliai skirtose rekomendacijose, privalomus socialinio poveikio vertinimus;

1.8. būtent dėl kovos su skurdu ragina atsisakyti vis dar tik į griežtą taupymą orientuotos ES ekonominės politikos;

1.9. ragina valstybes nares parengti savo integruotas nacionalines kovos su skurdu strategijas ir jas rengiant vadovautis Komisijos rekomendacija dėl iš darbo rinkos išstumtų asmenų aktyvios įtraukties ⁽¹⁾, kuri dėl trijų jos krypčių (1) tinkamas pajamų rėmimas, 2) įtraukiosios darbo rinkos ir 3) galimybės naudotis kokybiškomis paslaugomis) sąveikos iš esmės yra laikoma išsamiausia ir veiksmingiausia strategija siekiant panaikinti skurdą ir socialinę atskirtį;

1.10. pabrėžia aukštą vaikų skurdo lygį valstybėse narėse ir neatidėliotiną būtinybę įgyvendinti Komisijos rekomendaciją „Investicijos į vaikus. Padėkime išsivaduoti iš nepalankios socialinės padėties“ ⁽²⁾, kuri yra pateikta 2013 m. socialinių investicijų dokumentų rinkinyje ir yra labai panašios struktūros kaip Aktyvios įtraukties rekomendacija, kurioje yra panašios trys kryptys: 1) galimybė naudotis tinkamais ištekliais, 2) kokybiškų paslaugų prieinamumas ir 3) vaikų teisė dalyvauti;

1.11. reiškia didžiausią susirūpinimą dėl dirbančiųjų skurdo, dėl kurio reikia kritiškai įvertinti pastarojo meto reformų priemones, kurios buvo įgyvendintos užimtumui didinti liberalizuojant darbo santykius;

1.12. primygtinai ragina Komisiją inicijuoti atskirą procesą siekiant pagerinti ES ir valstybių narių statistinius duomenis apie skurdą ir nelygybę; šio proceso rezultatas turėtų būti labiau išplėtoti bendrieji rodikliai, suteikiantys svarbių duomenų nacionaliniams ir ES veiksams, įskaitant priemones, susijusias su darnaus vystymosi tikslais ir Europos semestru;

1.13. pakartoja savo pasiūlymą ES lygmeniu užtikrinti tinkamas minimalias pajamas;

1.14. prašo Komisijos skatinti priemones, padedančias užkirsti kelią ir kovoti su pernelyg dideliu išskolinimu ES lygmeniu, ypač su neatsakingai teikiamais išplėstiniais kreditais ir lupikavimu;

1.15. ragina Komisiją nedelsiant pasiūlyti naujas konsultacijų su suinteresuotaisiais subjektais socialinėje srityje gaires, suteikiančias jiems galimybę visais Europos semestro proceso etapais – rengimo, įgyvendinimo ir vertinimo – pateikti struktūruotą informaciją;

1.16. ragina valstybes nares geriau panaudoti ES lėšas, skirtas socialinei įtraukčiai remti, ir prašo Komisijos skubiai pasikonsultuoti su valstybėmis narėmis ir suinteresuotaisiais subjektais siekiant nustatyti, ar sprendimas skirti 20 % Europos socialinio fondo (ESF) lėšų socialinei įtraukčiai ir kovai su skurdu remti yra įgyvendinamas veiksmingai;

1.17. primygtinai ragina Komisiją įtraukti veiksmingesnių ir patikimesnių socialinių standartų ir sistemų principus į paskelbtą „Europos socialinių teisių ramstį“ ir užtikrinti, kad kova su skurdu ir socialine atskirtimi būtų viena svarbiausių šio ramščio sudedamųjų dalių.

2. Įžanga

2.1. Tarybai pirmininkaujantys Nyderlandai pabrėžia būtinybę sustabdyti skurdo didėjimo ES tendenciją. Siekiant šio tikslo, jie nori paskatinti keistis geriausios patirties pavyzdžiais, visų pirma atsižvelgiant į integruotus požiūrius ir atitinkamų (viešojo ir privačiojo sektorių) suinteresuotųjų subjektų bendradarbiavimą.

⁽¹⁾ OL L 307, 2008 11 18, p. 11.

⁽²⁾ OL L 59, 2013 3 2, p. 5.

2.2. Nors EESRK savo nuomonėse dėl kovos su skurdu labiau vadovavosi principu „iš apačios į viršų“, nes yra įsitikinęs, kad skurdo problemą privalo spręsti sprendimą priimančias asmenys (ES institucijos ir valstybių narių Vyriausybės), jis palankiai vertina pirmininkaujančios valstybės ketinimą organizuoti tarpusavio vertinimus, analizuoti principo „iš apačios į viršų“ taikymą, t. y. partnerystės principo, kurį taiko valstybės narės kovodamos su skurdu, pavyzdžius, kai dalyvauja keletas suinteresuotųjų subjektų, įskaitant viešąjį sektorių, socialinius partnerius, eilinius piliečius ir ne pelno organizacijas bei socialinę ekonomiką.

2.3. Todėl EESRK visiškai pritaria tam, kad sprendžiant skurdo problemą būtų laikomasi daugiašalio požiūrio ir kad visi suinteresuotieji subjektai turėtų prisidėti siekiant kuo labiau sumažinti skurdą. Šioje nuomonėje paminėtus geriausios patirties pavyzdžius pateikė keletas Europos suinteresuotųjų subjektų⁽³⁾.

3. Bendrosios pastabos dėl būtinybės kovoti su skurdu

3.1. Nors nuo 2008 m. viena po kitos ištikusios rimtos ekonominės ir finansų krizės padidino nestabilumą ir skurdą Europos Sąjungoje, socialinės apsaugos priemonės daugelyje valstybių narių padėjo sušvelninti krizės padarinius. Tačiau dėl 2011 m. finansų krizės ši tendencija pasikeitė, ir fiskalinės griežtos taupymo priemonės pradėjo trukdyti socialinėms išlaidoms, todėl padėtis pablogėjo. NET Europos Komisija dabar pripažįsta, kad skurdo mažinimo tikslų pasiekti neįmanoma. Todėl, EESRK nuomone, būtina kuo skubiau atsakyti vis dar į griežtą taupymą orientuotos ES ekonominės politikos.

3.2. Be socialinės apsaugos skurde gyventų beveik pusė europiečių. Be to, trys pagrindinės gerovės politikos funkcijos – automatinio stabilizavimo, socialinės apsaugos ir socialinių investicijų – susilpnėjo dėl pastarojo meto fiskalinių suvaržymų krizei įveikti. Ši padėtis turi pasikeisti.

3.3. EESRK taip pat pripažįsta glaudų ryšį tarp skurdo ir ligų, todėl pirmiausia būtina kovoti su skurdu. Esama nuoseklių įrodymų, kad vietovėse, kuriose daugiau žmonių gyvena skurde, gyventojų sveikata taip pat yra prastesnė nei turtingesnėse vietovėse gyvenančių žmonių⁽⁴⁾. Pavyzdžiui, tam tikrose Jungtinės Karalystės teritorijose nustatyta, kad neturtingesnėse vietovėse gyvenantys vyrai miršta maždaug vienuolika metų anksčiau, o moterys – septyneriais metais anksčiau nei labiau pasiturintys gyventojai⁽⁵⁾.

3.4. EESRK yra įsitikinęs, kad strategija „Europa 2020“ turėtų būti kur kas labiau susieta su Europos semestru. Skurdo mažinimo tikslas turi išlikti pagrindiniu šios strategijos elementu, o valstybių narių užmojai turėtų būti gerokai didesni. 28 pavieniai įsipareigojimai mažinti skurdą neatitinka bendro ES siekio iki 2020 m. Europos Sąjungoje bent 20 mln. žmonių padėti išbristi iš skurdo.

⁽³⁾ Suomija: EAPN (2011), *Active Inclusion. Making it happen*, p. 49.
Suomija ir Vokietija: Eurofound (2012), *Active inclusion of young people with disabilities or health problems*, Europos Sąjungos leidinių biuras, Liuksemburgas, p. 62–63.
Kroatija: <http://www.humananova.org/en/news/0/60/the-impact-of-social-cooperative-humana-nova-in-2013th-year/>.
Austrija, Belgija, Norvegija, Slovėnija: <http://www.easpd.eu/en/content/investit> ir <http://investt.eu/>.
Švedija: http://www.eurodiaconia.org/files/Events/CROSSROADS_20111209_2__AM_2.pdf.
JK: EAPN (2011), *Active Inclusion. Making it happen*, p. 30.
Škotija: <http://links.alliance-scotland.org.uk/>.
Latvija: *ES Alliance for Investing in Children, Implementation Handbook: Putting the Investing in Children Recommendation into Practice*, p. 69–74.
Ispanija: *ES Alliance for Investing in Children (2015), Implementation Handbook: Putting the Investing in Children Recommendation into Practice*, p. 87–92.
Vokietija: *Social Inclusion and Dignity in Old Age – Promoting participatory approaches to use reference budgets*, p. 46–50.
Bulgarija, Rumunija: <http://amalipe.com/index.php?nav=projects&id=57&lang=2>.
Ispanija: EAPN (2011), *Active Inclusion. Making it happen*, p. 21.

⁽⁴⁾ Davidson, R., Mitchell, R., Hunt, K., (2008 m.), *Location, location, location: The role of experience of advantage in lay perceptions of area inequalities in health*, „Health & Place“, 14(2), p. 167-81.

⁽⁵⁾ http://www.audit-scotland.gov.uk/docs/health/2012/mr_121213_health_inequalities.pdf.

3.5. Už skurdo mažinimą visų pirma atsakingos valstybės narės. Siekdamos kovoti su skurdu, jos galėtų pagerinti savo padėtį dalydamosi geriausia patirtimi su kolegomis, įskaitant integruotus požiūrius ir atitinkamų (viešojo ir privačiojo sektorių) suinteresuotųjų subjektų bendradarbiavimą. Taryba turėtų raginti valstybes nares parengti integruotas skurdo mažinimo strategijas.

3.6. Ypač didėja dirbančiųjų skurdas. Komisija turėtų įvertinti pastarojo meto reformų priemonių, kurios buvo įgyvendintos užimtumui didinti liberalizuojant darbo santykius, poveikį dirbančiųjų skurdo didėjimui.

3.7. Socialinio poveikio vertinimai turėtų būti labai svarbūs visą teisėkūros procesą, kad būtų geriau atsižvelgta į daugialypį skurdo ir socialinės atskirties pobūdį (kuris apima ne tik materialinį skurdą, bet ir kitokius socialinius ir ekonominius sunkumus, pavyzdžiui, nevienodas galimybes įgyti išsilavinimą, įsidarbinti, gauti būstą, naudotis sveikatos priežiūros paslaugomis ir dalyvauti visuomenės gyvenime).

3.8. Skurdas yra ir pasaulinė problema. ES institucijos ir valstybės narės turėtų atsižvelgti į 2015 m. priimtus JT darnaus vystymosi tikslus⁽⁶⁾ (pirmiausia 1 tikslą – panaikinti visų formų skurdą visame pasaulyje) ir įtraukti juos į savo strategijas. Darnaus vystymosi darbotvarkė iki 2030 m.⁽⁷⁾ turėtų būti susieta su strategija „Europa 2020“.

3.9. EESRK žino, kad netrukus bus paskelbta apie Europos Komisijos „Europos socialinių teisių ramstį“, pagal kurį, Komisijos nuomone, valstybių narių „didesnės konvergencijos“ socialinėje srityje koncepcijai teks svarbus vaidmuo. EESRK ragina Komisiją į šį ramstį įtraukti veiksmingesnių ir patikimesnių socialinių standartų ir sistemų principus⁽⁸⁾ (konkrečiau, tvirtus socialinius tinkamo pajamų rėmimo standartus, įtraukiasias darbo rinkas ir nediskriminuojančią galimybę visiems gauti kokybiškas paslaugas už priimtina kainą) ir tokiu būdu užtikrinti, kad kova su skurdu ir socialine atskirtimi taptų viena iš pagrindinių šio ramsčio sudedamųjų dalių.

4. Konkrečios pastabos dėl analizuotinių priemonių

4.1. Europos Komisija labai aktyviai teikė išsamias rekomendacijas, kurios buvo laikomos labai svarbiomis kovojant su skurdu. Tai pirmiausia pasakytina apie rekomendaciją dėl „Iš darbo rinkos išstumtų asmenų aktyvios įtraukties“ ir rekomendaciją „Investicijos į vaikus. Padėkime išsivaduoti iš nepalankios socialinės padėties“. Jei Taryba, spręsdama kovos su skurdu problemą, pirmenybę nori teikti „integruotam požiūriui“, ji pirmiausia turėtų priminti valstybėms narėms, kad joms būtina aktyviai laikytis šių rekomendacijų.

4.2. 2013 m. socialinių investicijų dokumentų rinkinyje⁽⁹⁾ yra pateikta dar viena gera Komisijos iniciatyva. EESRK jau ragino Komisiją siekti įgyvendinti itin plataus užmojo darbotvarkę socialinių investicijų srityje ir remti ją visais Europos semestro etapais⁽¹⁰⁾. Socialinės investicijos siejasi su politika, pagal kurią pavieniai asmenys ir šeimos yra parengiami reaguoti į konkurencingos žinių visuomenės keliamą naują socialinę riziką investuojant į žmogiškąjį kapitalą nuo ankstyvos vaikystės, o ne tiesiog „ištaisant“ žalą po ekonominės ar politinės krizės⁽¹¹⁾. Tačiau, nepaisant socialinių investicijų naudos, kol kas dar ne visos valstybės narės laikosi tokio požiūrio. Jei Taryba nori rinkti kovos su skurdu geriausios patirties pavyzdžius, ji neabejotinai turėtų išnagrinėti iki šiol pasiektus laimėjimus socialinių investicijų srityje ir remti tokio pobūdžio iniciatyvą⁽¹²⁾.

4.3. Minimalių pajamų sistemų kai kuriose valstybėse narėse nepakanka siekiant kovoti su skurdu⁽¹³⁾. Nors kai kurios šalys (įskaitant Austriją, Vokietiją, Ispaniją ir Portugaliją) nuo 2010 m. ėmėsi minimalių pajamų sistemų reformų arba paskelbė apie reformas arba bandė jas įgyvendinti (įskaitant Graikiją ir Italiją), tačiau jų mastas nepakankamas. EESRK paragino imtis europinių priemonių deramoms minimalioms pajamoms Europoje paremti⁽¹⁴⁾, taip pat investuoti į visuotines, visapusiškas ir tinkamas socialinės apsaugos sistemas, kurios galėtų užkirsti kelią skurdo rizikai per visą gyvenimo ciklą⁽¹⁵⁾. Taryba turėtų remti visas šias priemones.

⁽⁶⁾ <https://sustainabledevelopment.un.org/index.php?menu=1300>.

⁽⁷⁾ http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1&Lang=E.

⁽⁸⁾ OL C 13, 2016 1 15, p. 40.

⁽⁹⁾ COM(2013) 83 final ir pridėti dokumentai.

⁽¹⁰⁾ OL C 226, 2014 7 16, p. 21.

⁽¹¹⁾ Hemerijck (2014), taip pat Socialinio teisingumo Airija „Europa. Sąjunga bejėgiams ir galingiesiems“ (*Europe. A union for the powerless as well as the powerful*).

⁽¹²⁾ Žr. „Socialinės investicijos Europoje – nacionalinės politikos tyrimas“, EK, 2015 m.

⁽¹³⁾ Bouget ir kt. (2015), taip pat Socialinio teisingumo Airija „Europa. Sąjunga bejėgiams ir galingiesiems“ (*Europe. A union for the powerless as well as the powerful*).

⁽¹⁴⁾ Žr. OL C 170, 2014 6 5, p. 23.

⁽¹⁵⁾ Žr. 10 išnašą.

4.4. Be to, nekontroliuojamai ir neatsakingai teikiami vartojimo kreditai ir paviršutiniškas namų ūkių finansinių pajėgumo vertinimas lėmė tai, kad pastaruoju krizės ir griežto taupymo politikos laikotarpiu nuolat didėjo išiskolinimai ir beveik 70 % išiskolinusių asmenų Europoje gyvena žemiau skurdo ribos; nors kai kurie jų turi darbą, jų gaunamo užmokesčio nepakanka skoloms padengti. Šiomis aplinkybėmis būtina priimti griežtas priemones ir nustatyti apribojimus teikti vartojimo kreditus visų pirma tarpininkams ir nefinansiniams subjektams, kurie nesilaiko taisyklių ir kursto imti paskolas lupikiškais palūkanų normomis.

5. Konkrečios pastabos dėl valdymo priemonių

5.1. Dėl euro krizės iš esmės pasikeitė Europos ekonomikos valdymas. Pagrindinis dėmesys buvo skiriamas makroekonominiam stabilumui ir ekonomikos augimą skatinančioms reformoms. Iki šiol nepakankamai dėmesio buvo skiriama socialiniam valdymui. Tačiau įgyvendinant ekonominę politiką, reikėtų atsižvelgti į jos poveikį kokybiškam užimtumui ir socialinei sanglaudai. Be to, atsižvelgiant į tai, kad EPS būtų naudingas socialinis aspektas, valdymo struktūros Tarybos lygmeniu turėtų būti labiau subalansuotos, o *Ecofin* ir EPSCO tarybų tarpusavio bendradarbiavimas – glaudesnis.

5.2. Užimtumo komitetas ir Socialinės apsaugos komitetas turėtų ir toliau aktyviai dalyvauti vertinant nacionalines reformas įgyvendinant Europos semestrą, tačiau pamažu turėtų pradėti konsultuotis su atitinkamais Europos suinteresuotaisiais subjektais ES lygmeniu.

5.3. Sudėtinis „skurdo“ rodiklis, strategijoje „Europa 2020“ naudojamas skurdui apibrėžti, yra pagrįstas trimis atskirais rodikliais: 1) asmenys, kuriems gresia skurdas, 2) asmenys, patiriantys didelį materialinį nepriteklį, 3) asmenys, gyvenantys namų ūkiuose, kurių darbo intensyvumas labai mažas. Pagal šią strategiją valstybės narės privalo nustatyti savo nacionalinius tikslus, kad prisidėtų prie bendro tikslo remdamosi šiais trimis rodikliais ir atsižvelgdamos į vietos prioritetus bei aplinkybes. Tačiau EESRK mano, kad, suteikus valstybėms narėms galimybę laisvai pasirinkti vieną iš trijų rodiklių, atsirado skirtingų nacionalinių požiūrių, todėl gali prireikti naujų rekomendacijų.

5.4. Europos kovos su skurdu tinklo (EAPN) 2015 m. atliktas nacionalinių reformų programų (NRP) vertinimas rodo, kad 88 % iš jų skurdas nėra pagrindinis prioritetas ir nė vienoje iš 2015 m. konkrečioms šalims skirtų rekomendacijų (KŠSR) nepaminėtas skurdo mažinimo klausimas⁽¹⁶⁾. Todėl EAPN pasiūlė Europos semestro laikotarpiu daugiau dėmesio skirti socialiniams klausimams, pradėdant metinėmis augimo apžvalgomis ir baigiant konkrečioms šalims skirtomis rekomendacijomis dėl skurdo mažinimo visose šalyse⁽¹⁷⁾. EESRK pritaria šiam pasiūlymui ir rekomenduoja nacionalinius suinteresuotuosius subjektus įtraukti į NRP rengimą ir komunikacinę veiklą. Apskritai, siekiant sudaryti galimybę valstybėms narėms mokytis vienoms iš kitų, europinio ir nacionalinio lygmens konsultacijų su atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais rezultatai turėtų būti viešinami įgyvendinant Europos semestrą.

5.5. Komisija turėtų inicijuoti atskirą procesą siekiant pagerinti su skurdu ir nelygybe susijusius ES ir nacionalinius statistinius duomenis, kad būtų galima patobulinti šios daugialypės socialinės problemos stebėseną. Šis darbas turėtų padėti sukurti tikslesnių bendrųjų rodiklių rinkinį, suteikiantį atitinkamus duomenis nacionaliniams ir ES veiksams, įskaitant priemones, susijusias su darnaus vystymosi tikslais ir Europos semestru.

5.6. Socialinio poveikio vertinimai padeda nustatyti skurdo riziką, kuri kyla dėl priemonių, taikomų atitinkamose reformų srityse, pavyzdžiui, fiskalinio konsolidavimo, valstybės skolos valdymo, apmokestinimo, darbo rinkos, finansų rinkų reguliavimo, viešųjų paslaugų teikimo ir viešųjų investicijų srityse. Visų pirma, socialinio poveikio vertinimai turėtų būti atliekami laiku, įgyvendinant Europos semestrą, glaudžiai konsultuojantis su socialiniais partneriais, pilietine visuomene ir atitinkamais ekspertais valstybėse narėse ir ES lygmeniu.

5.7. Įgyvendinant Europos semestrą turėtų būti visapusiškai atsižvelgiama į strategijos „Europa 2020“ skurdo mažinimo tikslus ir šis klausimas turėtų būti sprendžiamas sistemingai nustatant 1) konkrečias skurdo mažinimo priemones, 2) palyginamus skurdo ir politikos veiksmingumo rodiklius ir 3) privalomus visų reformų darbotvarkių, kurios siūlomos nacionalinėse reformų programose ir konkrečioms šalims skirtose rekomendacijose, socialinio poveikio vertinimus.

⁽¹⁶⁾ T. y. nepaisant to, kad Bulgarija susidūrė su nepaprastai dideliu skurdu 2015 m., nė vienoje iš 2015 m. konkrečioms šalims skirtų rekomendacijų nebuvo atkreiptas dėmesys į šią padėtį.

⁽¹⁷⁾ Žr. EAPN (2015) „Can the Semester deliver on poverty and participation? EAPN Assessment of the National Reform Programmes 2015“ (Ar gali semestras pasiekti skurdo ir dalyvavimo tikslus? EAPN atliktas nacionalinių reformų programų vertinimas 2015 m.).

5.8. Valstybės narės turėtų parengti ir įgyvendinti visapusiškas integruotas nacionalines strategijas, skirtas kovoti su skurdu, socialine atskirtimi ir diskriminacija. Į šias strategijas turėtų būti įtrauktos šios sritys: tinkamas pajamų rėmimas, įtraukiosios darbo rinkos, kokybiškos darbo vietos, vienodos galimybės gauti kokybiškas paslaugas, geriau panaudoti ES struktūrinius fondus, migrantų ekonominė ir socialinė integracija, kova su diskriminacija ir bendradarbiavimas su socialiniais partneriais ir atitinkamais nevyriausybiniais suinteresuotaisiais subjektais.

5.9. Be to, būtina spręsti pernelyg didelio išskolinimo problemą nustatant atsakingą paskolų teikimo politiką (griežtai reglamentuoti tarpininkų veiklą ir kreditinių kortelių išdavimą, drausti agresyvią reklamą, lupikiškas palūkanas, būsto ir kitų būtiniausių prekių areštą), stiprinant tarpininkavimą sprendžiant ginčus, teikiant pagalbą išskolinusiems asmenims (pvz., vykdyti antrosios galimybės, naujos pradžios politiką), taip pat teikiant informaciją, šviečiant ir vykdant pernelyg didelio išskolinimo prevenciją.

5.10. Valstybės narės turi naudotis ES struktūriniais fondais visų asmenų socialinei įtraukčiai paremti. Pirmiausia Komisija turėtų nedelsdama patikrinti, ar valstybės narės ir suinteresuotieji subjektai įgyvendina Tarybos sprendimą skirti 20 % Europos socialinio fondo (ESF) socialinei įtraukčiai ir kovai su skurdu skatinti ⁽¹⁸⁾.

6. Konkrečios pastabos dėl suinteresuotųjų subjektų dalyvavimo priemonių

6.1. Viena iš strategijos „Europa 2020“ pavyzdinių iniciatyvų – Europos kovos su socialiniu skurdu ir socialine atskirtimi planas (EPAP) – buvo sukurta plati struktūra, apimanti įvairias politikos sritis siekiant padėti įgyvendinti Europos skurdo mažinimo tikslą ⁽¹⁹⁾. Ji turėjo padėti pagrindą bendram nacionalinių Vyriausybių, ES institucijų ir pagrindinių suinteresuotųjų subjektų išpareigojimui kovoti su skurdu ir socialine atskirtimi, tačiau kol kas tai tik platforma diskusijoms, nedavusi jokių konkrečių rezultatų siekiant skurdo mažinimo tikslo. Taryba ir Komisija turėtų svarstyti, kaip būtų galima pasiekti, kad platforma remtų gerosios patirties pavyzdžius kovojant su skurdu, ir užtikrinti, kad ji būtų tiesiogiai susijusi su pagrindiniais ES procesais, pavyzdžiui, Europos semestru ir strategija „Europa 2020“.

6.2. EESRK primena ankstesnių „Integruotų ekonomikos augimo ir darbo vietų kūrimo gairių“ 16 konstatuojamąją dalį, kurioje aiškiai teigiama, kad strategiją „Europa 2020“ „*prireikus reikėtų įgyvendinti, vykdyti jos stebėseną ir ją vertinti kartu su visomis nacionalinėmis, regioninėmis ir vietos valdžios institucijomis, glaudžiai bendradarbiaujant su parlamentais, socialiniais partneriais ir pilietinės visuomenės atstovais*“ ⁽²⁰⁾. Šia citata pabrėžiama, kad reikia pagerinti konsultavimosi su Europos ir nacionaliniais suinteresuotaisiais subjektais būdą Europos semestro rengimo, įgyvendinimo ir vertinimo etapais.

6.3. EAPN analizėje buvo pabrėžta, kad trūksta ES institucijų ir tokių atitinkamų (viešojo ir privačiojo sektorių) suinteresuotųjų subjektų kaip socialiniai partneriai, NVO ir kt. prasmingo bendradarbiavimo Semestro rengimo ir įgyvendinimo etapais. Kad pilietinė visuomenė dalyvautų visuose Europos semestro proceso etapuose, Komisija turi nedelsdama pasiūlyti naujas dalyvavimo gaires ir stebėti pažangą šalių ataskaitose ir kituose stebėsenos dokumentuose.

6.4. Be to, būtina bendrauti su skurstančiaisiais siekiant išgirsti jų nuomonę ir išvengti plačiai paplitusio nusivylimo (ypač jaunimo) Europos Sąjunga. EAPN metiniai susitikimai su žmonėmis, kurie patys patiria skurdą, yra gerosios patirties pavyzdys. EESRK ragina Komisiją užtikrinti, kad šie susitikimai ir toliau būtų finansiškai remiami, ir įtraukti juos į konsultacijas dėl pažangos, padarytos siekiant skurdo mažinimo tikslo įgyvendinant Europos semestrą. Be to, šie susitikimai turėtų vykti nacionaliniu lygmeniu.

⁽¹⁸⁾ Žr. <http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=62&langId=lt>.

⁽¹⁹⁾ Žr. <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=lt&catId=961> ir OL C 248, 2011 8 25, p. 130.

⁽²⁰⁾ Žr. <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-14338-2010-INIT/en/pdf>.

7. Konkrečios pastabos dėl atsakomybės už daugiapakopę geriausių patirtį kovojant su skurdu

7.1. EESRK pritaria pirmininkaujančių Nyderlandų ketinimui surengti daugiapakopės geriausios patirties kovojant su skurdu tarpusavio vertinimus, tačiau pabrėžia, kad savivaldybės negali būti vieninteliai subjektai, atsakingi už tokių pavyzdžių pateikimą. EESRK mano, kad regioninės ir vietos iniciatyvos nepakeičia pagrindinių išpareigojimų ir garantijų. Valdžios institucijos, viešojo ir privačiojo sektorių suinteresuotieji subjektai turi bendradarbiauti sistemingai ir struktūruotai, jeigu nori pasiekti skurdo mažinimo tikslą.

7.2. EESRK norėtų atkreipti dėmesį į tai, kad, pavyzdžiui, Nyderlanduose, didelė dalis atsakomybės už socialinius klausimus buvo perduota savivaldybėms. Galbūt didelės dalies užduočių sutelkimas savivaldybių lygmeniu yra ekonomiškai pasirinkimas ir leidžia priimti paramos gavėjų poreikius atitinkančius sprendimus, tačiau, kaip nurodyta konkrečioms šalims skirtose rekomendacijose Nyderlandams, kyla pavojus, kad gali būti sumažintas finansavimas, o to reikėtų vengti. Iniciatyvų decentralizavimas nesuderinamas su savivaldybių biudžetų mažinimu.

7.3. Todėl EESRK mano, kad nors, be abejonės, yra geriausios patirties pavyzdžių vietos ir regionų lygmeniu, jų negalima nagrinėti atskirai. Jiems remti reikalingos nacionalinės strategijos.

7.4. Be to, EESRK mano, kad, atrenkant geriausios patirties pavyzdžius viešinimui, dėmesys turi būti skiriamas įrodymais paremtiems požiūriams (pavyzdžiui, tokiais klausimais kaip: 1) Ar ši iniciatyva veiksminga? 2) Ar ją galima pritaikyti kitose šalyse?) ir skatinami ryšiai tarp atitinkamų suinteresuotųjų subjektų. Būtina sukurti ir tinkamą struktūrą keistis geriausios patirties pavyzdžiais.

7.5. Šie veiksmai parodo, kad būtina užtikrinti veiksmingą socialinę politiką, skirtą kovai su skurdu ir socialine atskirtimi, pertvarkyti socialines paslaugas, peržiūrėti socialinio darbo dalyvių praktiką siekiant patenkinti skurdžiai gyvenančių žmonių poreikius, skatinti socialinius subjektus naudotis savo profesine patirtimi rengiant socialinę politiką ir galiausiai suteikti teises asmenims, kurie sudaro palankesnes sąlygas skurdžiai gyvenančių žmonių integracijai ir socialinei pažangai.

Briuselis, 2016 m. vasario 18 d.

*Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas
Georges DASSIS*

PRIEDAS

Šis pakeitimas, už kurį balsavo daugiau nei ketvirtadalis balsavusių narių, buvo atmestas:

15 pakeitimas (pateikė Lech Pilaŭski)

1.15 punktas

Iš dalies pakeisti taip:

„primygtinai ragina Komisiją įtraukti veiksmingesnių ir patikimesnių socialinių standartų ir sistemų principus į paskelbtą „Europos socialinių teisių ramstį“ ir užtikrinti, kad kova su skurdu ir socialine atskirtimi yra viena svarbiausių sudedamųjų šio ramsčio dalių. Europos Komisija, siūlydama sprendimus pagal „Europos socialinių teisių ramstį“, turėtų atsižvelgti į skirtingą atskirų valstybių narių socialinio ir ekonominio išsivystymo lygį ir apvarstyti galimas pasekmes, visų pirma padidintų socialinių standartų pasekmes, užimtumui ir skurdo bei socialinės atskirties rizikai šiose šalyse:“

Dėl šio pakeitimo buvo balsuojama ir jis atmestas 59 nariams balsavus už, 131 – prieš ir 13 susilaikius.
